

Večernik

»JUTRA«

Leto V. (XII.), šte. 157

Maribor, sreda 15. julija 1931

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš. po tarifu

Oglaš. sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Dr. Miroslav Ploj:

Evropske države, zlasti Jugoslavija, v luči Hooverjevega predloga

V zvezi s Hoovervim predlogom za enoletni moratorij za nemška reparacijska plačila je vlada Zedinjenih držav tudi sklenila, da odgodi svojim dolžnikom plačila anuitet za vojne dolge, ako te države priznajo nemški državni moratorij za plačila reparacijskih anuitet za isto dobo.

Vprašanje je, kakšno finančno reperkusijo bi imel tak moratorij na eni strani za severnoameriško Unijo in na drugi strani za države, ki imajo pravico na reparacijske anuitete.

Ker nimam točnih podatkov glede zneska obresti in amortizacije ki ga morajo posamezne države-dolžnice plačati Zedinjenim državam od 1. julija 1931 do 30. junija 1932 (statistika izkazuje samo za dobo od 1. aprila do 31. marca vsakega leta, katera imenuje računsko leto!), jemljem za podlago računsko leto 1931. Za vse to leto morajo plačati Zedinjenim državam:

Anglija	671.415.325 mark
Francija	167.888.464 mark
Italija	61.347.091 mark
Belgija	31.694.236 mark
Rumunija	2.938.544 mark
Jugoslavija	944.532 mark
Grška	923.542 mark
skupaj	937.151.794 mark

Da ne bo krivega razumevanja, konstruiram takoj, da tu navedeni podatki ne dajo slike vsega, kar morajo države-dolžnice plačati za l. 1932, na ime vojnih dolgov. Belgija je edina država, ki ima vojni dolg samo na pram Zedinjenim državam, dočim sta na primer Francija in Italija obremenjeni tudi dolžnici Angliji, Rumunija še Franciji, Angliji in Italiji, naša država še Franciji in Angliji isto tako Grška. Portugalska pa je dolžnica samo Angliji.

Ako se vzame v ožir položaj, ki izvira iz stanja vseh vojnih dolgov, se izkaže, da znašajo anuitete vseh vojnih dolgov za računsko leto 1932:

Anglija	676.522.650 mark
Francija	423.284.712 mark
Italija	148.171.616 mark
Belgija	31.694.296 mark
Rumunija	10.618.895 mark
Jugoslavija	9.407.203 mark
Grške	8.239.827 mark
Portugalske	7.150.522 mark
skupaj	1.315.059.543 mark

Ako se upoštevamo saldo, kateri izhaja za države, ki so obremenjeni dolžnici in upnice, iz vojnih dolgov, po odbitku prejemkov in izdatkov, je stanje dejanskih plačil za navedeno leto:

za Anglijo	308.795.250 mark
za Francijo	418.679.077 mark
za Italijo	142.567.171 mark

Kar se pa tiče reparacijskih anuitet, katere mora Nemčija po Youngovi načrtu plačati za računsko leto 1931-1932 (od 1. aprila 1931 do 31. marca 1932), znašajo te vsote za korist

Anglija	362 milijonov mark
Francija	838,4 milijonov mark
Italije	190,8 milijonov mark

Belgije	102,6 milijonov mark
Rumunije	12 milijonov mark
Jugoslavije	79,3 milijonov mark
Grške	6,7 milijonov mark
Portugalske	13,2 milijonov mark

Ako odbijemo od teh anuitet svote, ki jih morajo imenovane države per saldo plačati v računskem letu 1932, za vojne dolge, izhajajo sledeči prebitki v korist

Anglije	53.204.750 mark*)
Francije	420.320.923 mark
Italije	48.320.923 mark
Belgije	70.905.704 mark
Rumunije	1.381.105 mark
Jugoslavije	69.892.927 mark
Portugalske	5.049.478 mark

Kar se tiče Grške, je položaj tak, da so anuitete za 2.539.827 mark nižje nego celokupna svota plačil anuitet vojnih dolgov. Ona je edina država, ki bi imela v računskem letu 1932 materialno korist od Hoovervega predloga, dočim bi vse druge države imele več ali manj občutne izgube.

Ako se države, ki so obremenjene dolžnice in upnice, odpovedo pravici do anuitet za vojne dolge v računskem letu 1932 in odlože ta plačila za ono dobo, v kateri bo Nemčija vrnila odložene reparacijske anuitete, in brez ozira na škodo, ki jo imajo države, katere uživajo pravico do reparacijskih anuitet, s tem, da se odložene reparacijske anuitete ne vrnejo v celotni obsegu v nastopnem letu, ampak v večletnih obrokih, bi iznesla izguba naše države v najpovoljnejšem slučaju krog 56 milijonov mark (krog 7 in pol milijarde dinarjev). To je namreč v slučaju, da bi naša država dobila iz takozvanega garancijskega fonda, katerega alimentira edino Francija, dopolnilo svojega deleža od vsakeletnih 6 milijonov mark na ono svoto, ki odgovarja razmerju, katero bi rezultiralo v slučaju, če bi se razdelil nezavarovani del anuitet tako, kakor celokupna anuiteta. Razmerje celokupne anuitete je za našo državo okroglo 4,2%, kar bi pomenilo za našo državo delež 25,6 milijonov mark, dočim iz zavarovane anuitete dodeljena kvota znaša 6 milijonov mark, to je približno 1%.

Kakor sem že omenil, je plačilo iz garancijskega fonda, ki doleži obstoji samo de jure, ne pa de facto, predvideno samo za slučaj odloga transfera odnosno plačila anuitet od strani Nemčije, ne pa za slučaj izvedbe Hoovervega predloga. Naša vlada se je zavzela velike finančne reperkusije, katero bi Hooverov predlog imel za tekoči budžet naše države in je z vso energijo storila vse potrebno, da se izguba kolikor mogoče ublaži. Hvaležno moramo priznati, da je francoska vlada s svojim nastopom zelo varovala interese takozvanih malih držav. Njena zahteva, da se dajo tem državam mednarodna posojila pod zelo ugodnimi pogoji, bi mogla znatno olajšati žrtve finančne narave, ki izhajajo iz Hoovervega predloga. Upamo, da se bo končno posrečilo, kolikor mogoče spraviti v sklad diverzne interese, na eni strani Nemčije in Zedinjenih držav, na drugi strani pa držav, ki dobivajo reparacijske anuitete. Konferenca v Londonu in Jelo ekspertov, ki bo sledila konferenci, bosta največje važnosti. Ni sluzno, da bi Hooverov predlog sploh mogel sanirati res skrajno slabo finančno stanje Nemčije, sigurno pa je, da bi prevelike žrtve, ki bi se zahtevale od strani držav, zainteresiranih na reparacijah, imele usodopolne posledice za finance in za ekonomski razvoj malih držav.

Namen mojega članka je bil, da samo v velikih potezih javnost informiram o stanju stvari, da bi imela približno idejo o važnem

*) Anglija dobi na podlagi anksa I k haškemu protokolu od 31. avgusta 1929 izven svoje anuitete na reparacijah vsako leto do l. 1965-1966 še 28,8 milijonov mark, katero vsoto plačajo Francija, Italija in Belgija.

Nove žrtve Francije

POLOŽAJ V NEMČIJI SE POOSTUJE. — ŠAJO REŠITI SITUACIJO. —

— ZASILNE UREDBE VLADE SKU-
HENDERSON POSREDUJE.

BERLIN, 15. julija. Državna vlada se je včeraj posvetovala ves dan do čez polnoč. Pritegnila je k posvetovanjem predsednika drž. banke dr. Luthra, bivšega njenega predsednika dr. Schachta, zastopnike finančnih in gospodarskih krogov in odlične strokovnjake. Kabinet se je posvetoval o merah za sanacijo težke nemške krize, ki so mogoče brez pomoči inozemstva. Sklenjena je bila devizna odredba, ki naj v teh izrednih dneh uredi devizni promet. Za deviznega komisarja bo imenovan najbrže bivši predsednik drž. banke dr. Hjalmar Schacht.

Se danes bo izdana zasilna odredba o delnem moratoriju, ker državna vlada za dosego inozemskih kreditov odklanja podajanje kakršnihkoli političnih garancij. Nasprotno je odločena, da bo Nemčija brez tuje pomoči izvlekla iz sedanje kritične periode.

Za danes je pričakovati novih zasilnih uredb, ki bodo po ostroosti presegale dosedanje. Z eno teh uredb bo diktirano splošno znižanje plač vseh državnih namoščencev, zasebnih namoščencev in delavcev za 30%. V enakem sorazmerju bi se znižale tudi cene za najemnine in za prehrano. Splošnega notranjega moratorija za enkrat še ne bodo izdali, vendar bo najbrže že nočjo proglašen moratorij za vse dolge v inozemstvu.

Nadaljnja zasilna uredba vlade bo z ostro tendenco naperjena proti inozemskemu kapitalu.

BERLIN, 15. julija. Zdelo se je že, da bo nemška javnost prve zasilne uredbe vlade za sanacijo nemške finančne krize sprejela mirno. Vendar so se že danes pojavile prve usodne posledice teh

drakonskih posegov v normalno gospodarsko življenje. Sprva so ljudje dvigali denar in kupovali vse, kar jim je prišlo pod oke, ker so se bali, da bo denar sino izgubil na vrednosti. Toda to lahko v najboljšem slučaju traja tri štiri dni, nakar bo nastopil katastrofalen mir. Ostalo pa je tudi veliko inozemskega blaga neprodanega, ker inozemci niso hoteli sprejemati rašmarke za plačilo in je blago obležalo.

Tujski promet je padel na najmanjšo mero. Večina hotelov je praznih, tudi Nemci ne morejo nikamor potovati, ker marke v inozemstvu ne sprejemajo. Tudi polet Zeppelina v Anglijo je moral iz istih razlogov biti na kasneje odgojen. Vse velike mednarodne sportne prireditve so odpovedane.

WASHINGTON, 15. julija. Ameriški poslanik v Parizu, Edge, je sporočil vladi, da se je francoska vlada z ozirom na položaj v Nemčiji odločila, da se odpove reparacijski kvoti, ki bi jo bila Nemčija dolžna plačati vključno Hooverovemu moratoriju. Sklep francoske vlade je v Ameriki simpatično odjeknil, ker dokazuje, da Francija stori vse, da bi omogočila zblizanje z Nemčijo.

LONDON, 15. julija. »Morning Post« javlja iz Pariza, da je ponudil britanski zunanji minister Henderson svoje posredovanje med Francijo in Nemčijo. Henderson hoče Francijo najprej pridobiti za svoj predlog, da bi Francija opustila zgradnjo 23.000-tonske križarke, če Nemčija ustavi zgradbo oklopne križarke B. V angleških krogih v Parizu upajo, da bo Stimson, ki pride danes v Pariz, z vsem povdarkom podpiral ta predlog.

Dan remijev u Pragi

PRAGA, 15. julija. Včeraj dopoldan so odigrali v Pragi četrto kolo mednarodne šahovske olimpiade. Tekmovanje med Jugoslavijo in Avstrijo je bilo prekinjeno s stanjem 1,5:1,5. Dr. Vidmar je remiziral proti Grünfeldu, dr. Astaloš proti Spielmannu. Kostić pa proti Kmochu. Pirc pa bo najbrže dobil svojo prekinjeno partijo z Beckerjem.

Popoludan je bilo igrano peto kolo, v katerem je igrala Jugoslavija nedoločeno proti Švedski z rezultatom 2:2. Dr. Astaloš je remiziral s Stahlbergom, Kostić je izgubil proti Stolzu, Pirc je remiziral z Berndsonom, König pa je premagal Lundina.

Stanje po petem kolu je: Anglija 12,5. Letonska 12, Amerika in Poljska po 10,5. Jugoslavija 10, Madžarska 9,5, Avstrija 9, Češkoslovaška 8,5, Nizozemska 7,5. Nemčija 8, Švica 8, Rumunija in Litva po 7.

DUNAJ, 14. julija. V Favoritenu se je pedsinoči odigrala strašna tragedija. V neki hiši je stanoval s svojo ženo in tremi otroci v eni sobi brezposelni Ludvik Brezina. Ker otroci celo noč niso mogli radi stenic spati, se je Brezina tako razjezil, da je s 6 strelji ubil hišno lastnico. Zjutraj se je sam prijavil redarstvu.

vprašanju finančne reperkusije Hoovervega predloga zlasti za našo državo. Vprašanje poglobiti in pokazati v polnem obsegu, bi daleko prekeščalo nalogo, katero mi je tako ljubno postavilo uredništvo »Večernika«.

KONEC ITALIJANSKIH AVIJATIČNIH MANEVROV.

TORINO, 14. julija. Te dni so bili končani manevri italijanske vojne avijacije, katerim je prisostvoval tudi vojni minister general Cazzera.

Živa baklja — žrtev neprevidnosti.

Sinoči okrog 20. ure je hotela 25letna Ema Car, stanujoča v Radvanjski cesti 42 — Nova vas — zakuriti svoj štedilnik. Ker se drva niso hotela vneti, je vzela veliko steklenico špirta, s katero je hotela podnetiti ogenj. Predno pa se je revica zavedla svojega dejanja, je velika steklenica špirta se razpočila. Tekočina se je vnela in objela nesrečnico, ki je na celotnem telesu zadobila prav opasne opekline, radi katerih je morala v bolnico, kamor jo je odpeljal reševalni oddelček. Njene poškodbe so zelo resne narave. Ponesrečenki se je po eksploziji vnela vsa obleka, ki jo je v hipu spremenila v živo bakljo. Njen brat 42letni Jakob Ukmar, ki je bil pri nezgodi navzoč, je storil vse potrebno, da reši svojo sestro. Pri tem pa si je tudi sam zelo opasno opeknel desno roko in je moral na rešilni postaji iskati pomoči.

Gozdni požar v Dobrovcah.

Iz še nepojasnjenega vzroka je v soboto okoli 9. ure dop. pričel goreti gozd med Sv. Miklavžem in Dobrovcah pri Hočah. Na lice mesta so kmalu prišli gasilci iz Sv. Miklavža, Brezja in Pobrežja, ki so s sodelovanjem kaznjencev iz oddelka kaznilnice v Sv. Miklavžu po napornem večurnem gašenju požar omejili in končno tudi ugasili. Kljub temu je poročilo okoli štiri orale lepega gozda.

Mariborski in dnevi drobiž

Razstava Ivana Kosa

Razstavo knjižnih in rokopisnih dragocenosti iz prve dobe književnega življenja mariborskih Slovencev, prirejeni ob priliki proforskega kongresa od naše delavne študijske knjižnice, je umno dopolnil v skladno celoto naš domači umetnik prof. Ivan Kos z vrsto slik starega Maribora.

I. Kos slika z ljubeznjivo udanostjo, ki ne sega po hreščečem zunanjem blesku, s skromnostjo, ki odlikuje zajehtno globino in s skrbnostjo, ki se zaveda vernosti, da poda tudi preprosto zamisel v žaru svetle umetnosti.

Zatopljeni v skrivnost tihe ure, ko se po umirjenem svetu razlije bajna modrina, sanjajo »Stajerski hribi« v tajinstveno večerje. Olnata slika, vsa svojstvena po kompoziciji in izvedbi. V enostavni razvrščenosti se dviga v »Starom Mariboru« vsa nesproščena srednjega veka, ki je mučno životarila v ozkih, temačnih prehodih in ulicah.

V mikavnem akvarelu smo videli zgovorni »Židovski stolp« v bujnem svitu, Mesarsko, Minoritsko in Stransko ulico, Okrogli stolp in Dravsko kasarno; vse strogo in resno.

Z zelo voljnimi barvili, skriptolom, je naslikal z japonskim čopičem motiva iz Mesarske ulice in Stolp: poduhovljena čutnost.

V lesorezu je razstavil »Pristan«, Stolp (ki je bil že odlikovan 1927. l. na razstavi v Reki), »Po viharju« in ljubko »Gorco pri Mariboru«.

Z velikim zanimanjem pričakujemo obetno jesensko razstavo, ki bode gotovo v velikem stilu pokazala bogato snovanje in tiho delo vztrajnega in simpatičnega umetnika. A. K.

Sokol svetovni prvak u telovadbi

Sedaj je definitivno zaključeno težko in ostro tekmovalstvo na mednarodni tekmi za svetovno prvenstvo v telovadbi. Na protest češkoslovaških Sokolov proti temu, da je bil proglašen za svetovnega prvaka Finec Savoleinen, ki ima 185 točk, dasi ni ustregel vsem pogojem tekmovalstva, je odločil sodniški zbor, da se proglasi svetovnim prvakom v telovadbi češkoslovaški Sokol Alojz Hudec, do čim ostane vrstni red ostalih tekmovalcev neizpremenjen. Na podlagi tega vrstnega reda so dosegli 1. mesto Savoleinen, Finska, 185 točk, 2. Hudec Alojz, ČSR, 183.636 točk, 3. Gajdoš, ČSR, 182.333 točk, 4. Lerroux, Francija, 179.655 točk, 5. Neri, Italija, 177.763 točk, 6. Hanggi, Švica, 176.715 točk, 7. Peile, Madžarska, 176.715 točk, 8. Mietz, Švica, 176.546 točk, 9. Primožič, Jugoslavija, 175.88 točk, 10. Štukelj, Jugoslavija, 175.09 točk, 11. Tintiera, ČSR, 173.56 točk, 12. Brullmann, Švica, 170.495 točk.

Pri tekmi na orodju se je izkazal med vsemi tekmovalci kot absolutni prvak brez dvoma naš Leon Štukelj, ki mu niso niti kos Švicarji niti Italijani, ki slove kot najboljši telovadci na orodju. Prihodnja olimpijada v Los Angelesu bo to potrdila. Vreden sotekmovalec brata Štuklja je Tošo Primožič, ki je pokazal, da je prvovrsten na orodju. Da nismo zasedli prvih mest, je prevsem krivda v tem, da smo doslej polagali premalo pozornosti na gojenje lahke atletike. V tem pogledu bo potrebna temeljita reforma ter bo potreba odslej posvečati večjo pažnjo tudi tej panogi, ki igra ravno pri mednarodnih tekmah veliko vlogo.

Maturanti mariborskega učiteljskega iz 1. 1880, 1881 in 1882.

V včerajšnji notici pod tem naslovom je bilo za stavkom: »Od tovarišev iz 1. 1880 je izmed 24 slov. maturantov še živeli 5 in sicer« izpuščeno sledeče besedilo: Farkaš Ivo, šolski ravnatelj, Maribor; Suher France, profesor učiteljskega, Ljubljana; Šalamun Šimen, nadučitelj, Stari trg pri Slovenjgradcu; Trobec Lotze, šolski ravnatelj, Šostanj ter Viher Šimen, nadučitelj v Vuzenici.

Od tovarišev iz 1. 1882 je izmed 17 slov. maturantov še živeli 9 in sicer: To naj si blagovolijo čitatelji izpopolniti.

Drobiž iz Radvanja

Sestanek sokolske čete, ki se je vršil v nedeljo v šoli, je bil dokaj dobro obiskan v kljub vojnemu razporedu na Teznu. Sestanek je vodil starosta br. Firm, ki je članom prečital in raztolmačil pravila sokolske čete, nakar so se člani udeležili debate glede ureditve telovadbe in drugega. Radvanjski Sokoli so pokazali, da imajo voljo do skupnega udeleževanja in s tem koristiti samemu sebi, občini in domovini. Upamo, da bo v kratkem času v Radvanju nova sokolska trdnjava, v kateri bodo združeni vsi sloji in da se bodo uveljavili tudi oni, ki se do sedaj niso mogli. Mladim radvanjskim Sokolicam in Sokolom kličemo: »Le po tej poti naprej in ne se ustrašiti ovir in težav, kajti vsak začetek je težak!« Zdravo!

Dirka. V nedeljo, dne 19. julija bodo radvanjski dirkači spet merili svoje moči in sposobnosti. Kolesarsko društvo »Poštela« priredi poletno dirko za klubsko prvenstvo na 46 km dolgi progi s startom pri Ševcedru na Tržaški cesti in s ciljem pri gostilni Lobnik v Sp. Radvanju, kjer se bo vršila po dirki razdelitev daril in poletna veselica. Konkurenca bo vsekakor ostra. Startali bodo najboljši radvanjski dirkači, ki so bili že večkrat v klubski tabeli na prvem mestu. Največ šans za prvo mesto ima mladi Faninger, ki je zasedel pri zadnji dirki mariborskega koturškega podsaveza častno tretje, a pri dirki za prvenstvo Dravske banovine peto mesto. Pač pa ne smemo podcenjevati zmoglosti mladega nadarjenega dirkača Pliberška, ki je bil dolgoletni prvak pri juniorjih. Med obema navedenima se bo vršila v nedeljo ljuta borba za prvo in drugo mesto. Dirkali bodo tudi juniorji, ki imajo v Rottenju, Mandlu in Orešniku odlične dirkače. Tudi tu se bo vršila ljuta borba, ki bo nudila Radvančanom lep sportni užitek.

Tombola. Pred gasilnim domom se bo vršila v nedeljo tombola, za katero vlada med domačini veliko zanimanje. Marsikdo že pregleduje tablice in gleda številke, katere naj bi bile izžrebane. Po moškem kolesu, po debelem prašiču se marsikomu že cede sline, marsikatera radvanjska gospodična si je kupila tablico le zato, ker ji ugaja lepo žensko kolo. Tudi kmetje pridno debatirajo, kdo bo dobil tisto lepo škropilnico za sadje, a gospodinje se praskajo za ušesi in tuhtajo, da ne bi bilo slabo, če bi na lahek način prišla v njeno kaščo vreča moke in v drvarnico 4 m³ drv. Kdo bo srečnik, ki bo lahko dejal: jaz sem zadel to in to, bomo videli v nedeljo, zato le pridno segajte po tablicah!

Rdeči križ je imel v soboto obračun od veselice. Obračun je pokazal, da se vrli odborniki niso trudili zastoni in, da je v kljub velikim izdatkom ostalo 1097.50 Din čistega dobička, katerega dobi centrala R. K. Studenci. Naš pododbor je posredoval pri glavnem odboru v Studencih, da bodo trije ali štirje otroci, ki so res bolehi, šli na počitnice. Sklep je že odobren in čakamo samo, kdaj bo kolonija sestavljena.

Gasilci so imeli tudi v soboto svoj sestanek, na katerem so se pomenili o tomboli ter si razdelili med seboj delo.

Zeppelin nad Radvanjem. Mnogo pozornosti je vzbudila v nedeljo okrog 14.30 velika zračna ladja »Graf Zeppelin«. Na vsakem oglu si videl ljudi, ki so strahom gledali v zrak ter ugibali, kaj naj bi to pomenilo. Šele ko je prišel zračni orjak bližje in se je dal čitati napis, so se ljudje oddahnili.

Najprej smo opazili daleč za Slov. Kalvarije smodko, ki je postajala vedno večja ter se bližala preko Kalvarije in odjadrala v smeri proti Piramidi. Ves popoldan in zvečer so se sukali pogovori okoli zračnega orjaka, ki je menda prvič posetil Jugoslavijo.

Oddaja zakupa kolodvorske restavracije na postaji Pragersko

se bo vršila potom licitacije dne 10. avgusta t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, po čem pa pri isti licitaciji.

Paberki iz Krčevine

Zdi se nam, da smo v Krčevini popolnoma pozabljeni. Vemo, da spada še Tomšičev drevored v območje mesta Maribora, zato se vsi čudimo, da se skoraj nikoli ne prikaže vanj noben stražnik, posebno ponoči! Zakaj pa? 1. Vedno dirajo razni kolesarji po prepovedanem potu, da je človek v nevarnosti, da ga podró! Pa povej kaj, če hočeš dobiti kaj »krilatic« nazaj ali pa še kaj drugega! 2. Po cesti ob drevoredu vozijo avtomobili in motorna kolesa, da je kar veselo, čeprav je to pod kaznijo prepovedano. In nihče se ne zmeni za to! 3. Imamo tudi večerne koncerte raznih nadebudnih mladeničev, ki udarjajo nemške popevke, tudi slovenske včasih, ampak kako! Človek misli, da je prišel v kakšni apaki del Pariza ali v kakšno nemško gnezdo. Čudno, da se naša nadebudna mladina še ni zavedla, da smo v letu 1931 in že 13 let svobodni državljani Jugoslavije. Premislite malo to in videli boste, da ima vsakdo prav, kdor se pritoži. Človek ponoči nima miru: do polnoči so neplačani, prostovoljni in prav nič prijetni koncerti, po polnoči pa hodijo domov razni veseli bratci in vas s svojim »petjem« zbudijo z objema sna. Vmes pa se meša hupanje avtomobilov in drdranje motorjev. Zganimo se! Vsak naj stori svoje, mesto Maribor s svoje strani, občina Krčevina pa s svoje. Zavejmo se, da živimo res ob Tomšičevem drevoredu in ne v zakotju Newyorka! D. C.

I. izredni občni zbor zadruga »Pohorska vzpenjača r. z. z o. z. v Mariboru« se vrši v četrtek, dne 23. julija 1931 ob 20. uri v lovski sobi hotela »Orel« v Mariboru, Grajski trg 1 z dnevnim redom: 1. Prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Predsedniško poročilo o stanju akcije za gradnjo Pohorske železnice. 3. Prečitanje proračuna in pogodbe tv. Fühles & Schultze, München. 4. Sklepanje o oddaji gradbenih in mehaničnih del tv. Fühles & Schultze. 5. Sklepanje o razpolaganju denarja, naloženega pri Mestni hranilnici v Mariboru. 6. Sprememba naziva zadruga v »Pohorska železnica«. 7. Slučajnosti. Po § 29 zadrughnih pravil se za slučaj nesklepnosti vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom občni zbor brez ozira na število udeležencev. Vsak član se mora legitimirati s potrdilom, da je plačal vsaj eden delež, sicer nima dostopa.

Najbolj vroč dan v Jugoslaviji je bil po poročilih meteoroloških postaj včeraj. Nad celo državo je vladala naravnost nenavadna vročina. Povprečna temperatura v senci je bila 37 stopinj Celzija, na solncu pa se je dvignilo živo srebro celo do 50 stopinj, tako v Zagrebu, kakor tudi v Celju. Take vročine že ni bilo 70 let.

Batja največji podpisnik našega posojila. »Narodno blagostanje« poroča, da je bil podpisal kot pojedinec največjo vsoto našega stabilizacijskega posojila znani industrialec Tomaž Batja iz Zlina. Podpisal nad 10 milijonov frankov. Poleg tega pa je nedavno kupil tudi velik paket Blairovega posojila.

Zdravilišče Rogaška Slatina izkazuje do 4. t. m. 2232 gostov iz vseh delov naše države, iz Madžarske, Avstrije, Češkoslovaške itd.

Na Pohorje! Zimsko sportni odsek SPD Maribor priredi v nedeljo, dne 19. t. m. izlet na južne grebene Pohorja. Odhod v soboto dne 18. t. m. popoldne z vlakom ob 16.55 ali ob 18.40 do Fale, odkoder pojedemo še isti dan na Klopni vrh, kjer prenočimo. V nedeljo zjutraj k romantičnemu, krog in krog od smrek obdanemu in skritemu Konjiškemu ribniku, mimo Beigota na Veliki vrh, k Sv. trem kraljem, v Tinje in končno v Slovensko Bistrico. Povratek zvečer ob 22. uri. Kopalne obleke je vzeti brezpogojno s seboj, ker se bomo v idealnem Konjiškem ribniku kopali. Vožnja tja in nazaj stane Din 16. — Prijava sprejema do petka 17. t. m. pisarna Putnika, kjer se tudi rezervirajo postelje. Rezervirane postelje dodeljuje le vodja izleta, to je g. Pič. Zbirališče pred odhodom vsakega vlaka na peronu. Vsi prijatelji planin so dobrodošli!

Vinotoč dr. Glančnik, preje dr. Turner. se bo 16. julija otvoril.

Mala Nedelja.

V osrčju naše panonske zemlje, v zgodovinsko znameniti in prirodno romantični Mali Nedelji ima domače prostovoljno gasilno društvo v nedeljo 19. julija 1931 prireditve, na kateri bo sodelovalo ljutomersko gasilno društvo. To bo imelo ob 15. uri na šoli svoje velike gasilske vaje z novo motorno brizgalno ob zvokih izborne domače godbe. Za tem je v »Društvenem domu« akademija. Govoril bo agilni načelnik ljutomerske gasilske župe g. Kuharič o pomenu gasilstva v službi naroda in države. Sledilo bo petje, godba in igra »Gasilec Anže«. Končno bo v dvorani prosta zabava s plesom.

Ta nedeljska prireditev je nekaka manifestacija edinstva vseh slojev človeške družbe, ki je ukoreninjeno v bratski ljubezni do bližnjega v nesreči. Ta ljubezen se je iz antične dobe izkristalizirala v srcih Malonedelčanov. Uverjeni smo, da bodo zadovoljni, vsi ki si bodo izbrali ta dan za izlet k naši narodno sosedni Mali Nedelji in imajo smisel za romantiko lepih krajev ter so prijatelji prišleke gostoljubnosti in ljubitelji lepe pesmi. Med Prieki je lištno!

Poučni izlet Ljudske univerze v Studencih.

Ljudska univerza v Studencih priredi v nedeljo, dne 19. tm. poučni izlet na Pohorje in sicer na Smolnik. V slučaju ugodnega vremena se zberejo udeleženci pri jutranjem vlaknu na koroškem kolodvoru. Do Ruš se peljemo z vlakom. Povratek z večernim vlakom. Izlet vodi g. Robnik.

Razprava proti 42 mesarjem iz Maribora.

obtoženim od državnega tožilca radi navijanja cen, ki je pričela že včeraj zjutraj in ki se vrši v porotni dvorani, še danes teče. Sodnik je g. Levstik, državni tožilec dr. Hojnik zastopa obtožbo. Včeraj so do večera komaj končali z zasliševanjem obtožencev. Sodba bo razglašena danes popoldne.

Smrtna kosa.

V Kejžarjevi ulici je preminula v 73. letu starosti soprona upokojenega železničarja, Bajdešek Marija.

»Nesrečni« skok iz vozečega avtobusa.

Prejeli smo: Pod tem naslovom je nekdo netočno poročal »Večerniku« o nesreči, ki se je pripetila na večer dne 9. t. m. ob večernem avtobusu Maribor — Sv. Lenart na postaji pri gostilni Ferik. Ponesrečeni deček Vladko Skrbinek iz Jarenine ni skočil iz vozečega avtobusa, ampak vozilo je že redno obstalo, kar pričajo očividci. Pač pa je avtobus urejen tako, da se odpira za izstop pasazirjev na levi, mesto — za naše prilike — pravilno na desni strani. Ako bi se izstopalo na desni strani, bila bi ta težka nezgoda sigurno izostala. Tako pa je privozil osební avstrijski avtomobil v isto smer in se ognil na levo ravno med časom, ko so ljudje na isti strani izstopali iz avtobusa in nesrečni deček je postal žrtev te nepravilnosti. Toliko v pojasnilo, da ne trpi resnica in da se nesreče ne ponove.

Sreda Sreda poslovilni spored

Cetrtek Cetrtek novi spored

Velika kavarna

Zobozdravnik dr. Dernjač,

Stolna ulica 1/II zopet ordinira.

Povožena starka.

Avtobus je povozil v bližini Slovenje vasi pri Ptuj 60letno kmetico Jero Skaza. Žena se je pripeljala z avtobusom, ki vozi na cesti Ptuj—Maribor, in izstopila iz avtobusa. Pri tem je hotela prekoračiti cesto in spregledala, da drvi od nasprotne strani osební avtomobil. V tistem hipu jo je že zagrabil avtomobil ter treščil preko ceste v jarek, kjer je obležala. Šofer osebnega avtomobila je je takoj naložil na avto ter se odpeljal z njo v ptujsko bolnico, kjer pa je kmalu potem izdihnila.

Kolo zamenjal

je neznan zlikovec mehaniškemu vajencu Gračnerju Ivanu, ko ga je prislonil na steno pri mehaniški delavnici g. Gustinčiča v Tattenbachovi ulici. Dočim je bil Gračnerjevo kolo skoro novo, je zamenjano kolo že zdavno izvožena skatija.

Naše nemške znanstvene publikacije

V zadnjem času je izdalo poleg Znanstvenega društva v Ljubljani nemške razprave tudi Muzejsko društvo za Slovenijo.

Prvi je poizkusil utemeljiti potrebo takih nemških publikacij dr. Oskar Reya v »Jugoslovani« s tem, ker imamo za vsebino teh razprav »malo resnih specialistov« in ker knjiga s tem »nič ne izgubi na nacionalnosti. Saj so naslov knjige, imena avtorjev in krajevna imena pisana v našem jeziku.« Poleg teh prav mučnih izjav pa je prijetna Reya ugotovitev o višini razprav, iz česar izhaja, da je Muzejsko društvo za Slovenijo v isti meri predhodnik naše bodoče Akademije za prirodoslovne vede, kot je Znanstveno društvo za humanistične. Za Reya dokazuje R. v »Slovenec« potrebo po razpravah v tujih jezikih istotako s tem, da so razprave pisane za strokovnjake in za tujino ter navaja kot primer za enako postopanje Fince in Estonce. V daljšem poročilu govori dr. Š. v »Jutru« o malenkostih, katerih smo se otrsli z izdajanjem razprav v nemščini in navaja istotako za vzgled enako ravnanje Čehov, Fincev itd.

V očigled tonu (strokovno neizobražen, ozko obzorje, ozkosrčnost, malomeščanstvo) prevzemamo na sebe vse prilaštke. Pri mednarodni znanosti pa obstoji vendarle vprašanje, kdo sodeluje pri ustvarjanju teh mednarodnih znanstvenih vrednot. In to sodelovanje karakterizira višino kulture posameznega naroda. Zato je vprašanje naših nemških publikacij principijelno vprašanje o slovenščini kot znanstvenem jeziku, o upravičenosti slovenske znanosti in končno tudi ljubljanske univerze.

Joža Glonar je pred časom izrekel važno besedo, da je nujno naše politično svobodne zemlje osvojiti in pridobiti tudi znanstveno. S tem je pokazal naši znanosti pot n. pr. iz Turčije domov.

Organizacije, kakor so Znanstveno društvo ali Muzejsko društvo za Slovenijo, imajo namen predstavljati najbolj čiste sadove znanosti kakega naroda; in to z izdajanjem publikacij, za katerih razumevanje je potrebna strogo znanstvena predizobrazba. Vsled tega svojega značaja niso take organizacije nikake gospodarske ustanove, ampak kulturne na- d o s t a n o v e, ki naj omogočajo izdajanje naših strogo znanstvenih del, ki izhajajo brez ozira na odjemalce, kot sredoalci s tujimi znanostmi iz naših najvišjih znanstvenih delavnic, iz univerz itd. To so torej posredovalci med našo znanostjo in tujjo, ne pa pomočniki katerekoli tuje znanosti. Vsled tega svojega značaja so to najvišje duševne ustanove posameznega naroda in njih smoter mora biti edino, da predstavljajo polet kulture, vrhunec znanosti kakega naroda, v Rusiji pa razreda. Da pa lahko vršijo svoje naloge, zato podpira vsaka kulturna država take institucije »motno, in tako tudi Jugoslavija preko Dravske banovine.

Najvažnejši izraz znanosti kakega naroda pa je narodni jezik. Cili bodoče ljubljanske akademije, za katere predhodnika moramo po poročilih smatrati prirodoslovno sekcijo Muzejskega društva za Slovenijo, je prav gotovo izražati slovensko in s tem jugoslovansko znanost. Z izdajanjem domačih znanstvenih del v tujem jeziku pa se nujno negira domači jezik, narod pa kot kulturna edinica. Résumé v tujem jeziku opozori tujca na vsebino razprave, jezik, v katerem je razprava pisana, pa na kulturno narodno edinico in njeno znanstveno institucijo, iz katere razprava izhaja. Z izdajanjem razprav v tujem jeziku pa postane razprava prvenstveni sestavni del tuje znanosti. Ni pa namen naših prvih znanstvenih institucij predstavljati tujo znanost. Jasnó je to uvidel n. pr. Cvijić, ki je vsled tega svoje študije priobčeval doma v srpsčini, v tujini pa v tujih jezikih. Poročevalec R. in dr. Š. ne upoštevata pomena résuméjev. Dr. Reya pa govori o dvojnih stroških pri prevodih in o ekonomiji. To je čisto odveč, zlasti ker se pri tem pozablja na korist n. pr. prirodoslovne terminologije, ali pa koliko osebnih in znanstvenih zvez se sklopi baš ob

takih prilikah potom résuméjev med tujimi in domačimi znanstvenimi instituti. Take zveze vodijo pogosto k sodelovanju naših znanstvenikov v tujih znanostih, prav tako kot tudi članstvo tujih znanstvenih korporacij, kar edino predstavlja pravo zastopstvo domače znanosti v tujini. Vse drugo, pa tudi visoko stališče poročevalcev pa diši včasih po vsiljevanju naših znanstvenikov v tuje znanosti. Trditve poročevalcev, da nimamo specialistov in da so nemška izdavanja namenjena inozemstvu, so prave klofute vsem onim, ki se borijo za akademijo v Ljubljani. To je več kot priznanje, da imamo dovolj eno samo akademijo v državi, obenem pa navodilo, da je najboljša pot, da spozna srbohrvatski prirodoslovec slovensko prirodoslovno delo — nemščina! Da bi 12 milijonska narodna država ne imela toliko specialistov, da bi bilo radi njih vredno izdajati domače razprave, če to že ni vredno radi slovenske kulture, potem je to testimonium paupertatis; samo za koga?

Primere poročevalcev s Čehi, Finci itd. so prikrojene, ker ne upoštevajo kulturnega položaja posameznega naroda in ker posamezne pojave generalizirajo, »ad usum delphini«. Drugi dan že leži pred menoj elegantna češka znanstvena knjiga z nemškim, francoskim, angleškim, poljskim, ruskim in srbohrvatskim résuméjem!

Naši predniki, ki so bili prisiljeni izdajati svoja dela v nemščini, so se borili a domačo univerzo in akademijo. V stremljenju po uveljavljanju domače znanosti kot narodne lastnine so sanjali o obojem. Danes pa vidimo, da v času, ko stremimo za lastno akademijo, delajo njeni predhodniki tlako tujim znanostim z izdajanjem publikacij v tujih jezikih. Če je publiciranje v slovenščini nemogoče, kar pa ne more biti, potem imamo pred nemščino na razpolago še srbohrvaščino; z njo pa že ustvarjamo most k akademiji v Zagrebu ali Beogradu.

Politično pomenijo nemške publikacije, da je Slovenija res nemški »Kulturboden«, obratno pa v toku časa nujno priznanje in ustaljenje domačega jezika in narodne znanosti.

Največje bogastvo naroda je znanost. Predhodniki naše akademiji imajo obenem z univerzo nalogo predstavljati to znanost doma in v tujini ter tako prikazovati svetu vrhove naše kulture. Njih naloga je izraziti narodna in oni so zastopniki narodne kulture, pred vsem svetom, in to brez ozira na široke sloje. Vsled tega morajo biti take publikacije podane v našem jeziku, brez katerega naše znanosti za nas doma ni. To je že a priori in principijelno smoter organizacij, ki dobivajo vsled tega javne podpore za narodno-znanstvene publikacije, v najvišji meri pa mora veljati to za organizacije, ki so predhodniki naše akademije. Drugače odpade vsak raison d'être za akademijo, pa tudi za našo narodno znanost.

Slovenščine kot našega kulturnega jezika ne smemo podcenjevati s tem, da se ženiramo z njo med znanstveni široki svet, in s tem na pot, na kateri je edino mogoče uveljaviti slovensko znanost. Radi tega naj vzame prirodoslovna sekcija Muzejskega društva za Slovenijo kot vzorec za način lastnih publikacij n. pr. Jugoslovansko akademijo z njenimi »Izviščja o raspravama matematičko-prirodoslovnega razreda«.

Janko Škorec.

Krizanteme in orhideje na Islandiji.

V Rejkaviku na Islandiji obračajo na trgu pozornost potnikov nase krasne, prav tropske cvetlice. V tej zemljepisni širini gotovo pravo čudo! Pred dobrimi desetimi leti se je naselil v bližini omenjenega mesta nek Danec, Heuer po imenu. Njegovo posestvo leži ob potoku, ki dovaža vročo vodo iz gejzira, ki je tam v bližini. Ker se lava nikakor ne da uporabiti za vrtnarstvo, je moral podjetni vrtnar pripeljati pripravo zemljo. Z umno izrabo gejzirske vode je dobil Heuer prav tropsko temperaturo v rastlinjaku, tako da mu izvrstno uspevajo tudi občutljive orhideje in krizanteme.

Kralj reklame umrl

V Newyorku je umrl te dni eden najpopularnejših Amerikancev, petdesetletni Elarry Reichenbach, nazvan »kralj reklame«.

Celo za ameriške razmere je bila karijera tega moža čudna. Začel je kot akrobat v majhnem potovalnem cirkusu. Nekaj let kasneje je Reichenbach že sam bil lastnik večjega cirkusa in kmalu nato je postal gledališki manažer.

Ko se je pojavil film, je Reichenbach takoj slutil veliko vlogo, ki jo bo film igral v trgovskem oziru. Presedlal je nemudoma in bil eden prvih filmskih manažerjev. Celó vrsto igralcev, ki so dosegli pozneje svetovni slaves, je odkril. Med te spadajo Mary Pickford, Gloria Swanson, Pola Negri, nepozabni Valentino, Douglas Fairbanks in celo Charlie Chaplin.

Reichenbach je bil tipičen ameriški podjetnik. Ni se ustrašil nobenega sredstva, za manažirane igralce je delal vedno velikansko reklamo. V časopise je dal izmišljene vesti o igralcih, ki bi naj obračale pozornost občinstva na nje. Poročal je o pustolovskih odvedbah igralcev, o velikanskih tatvinah briljantov in slične fantastične dogodivščine, v katerih so seveda njegovi igralci igrali glavne vloge. Čitalci ameriških časopisov so z veliko napetostjo sledili poročilom o izmišljenih dogodkih, junak je postal znan, »dogodek« je svojo nalogo izvršil. Tako je nekega dne pripeljal Reichenbach dva afrikanca v hotel, kjer je stanovala še ne slavná filmska diva, katero je hotel protežirati.

Leva sta povzročila velikansko paniko. Časopisi so seveda v dolgih člankih poročali o dogodku. Igralkino ime je postalo čez noč vsem znano.

Med svetovno vojno je vstopil Reichenbach kot prostovoljec v legijo italijanskega pesnika D'Annunzija.

Žene hitreje in praktičnejše ko moški

Že od nekdanj morajo priznavati filozofi in psiholgi, da ima psiha žene mnoga svojstva, ki so bolj izrazita in močnejša nego moška. Po njih mnenju je žena zlasti v hitri odločitvi in hitrem razumevanju momentane situacije mnogo bolj elastična in hitra nego moški.

Znameniti ameriški psiholog Valentine je napravil celo vrsto eksperimentov z moškimi in ženskami približno istih duševnih in intelektualnih sposobnosti in sicer na ta način, da je dajal poedinim parom naloge iz navadnega vsakdanjega življenja, da jih rešijo.

Pri 90% slučajev se je izkazalo, da je žena hitreje rešila dano nalogo in da je v vsakem oziru bila njena rešitev enostavnejša in praktičnejša od moškega.

Ne samo učenjaki, ki so prišli potom eksperimentov do tega prepričanja, sam angleški ministrski predsednik Mac Donald jim je dal to priznanje, ko je v svojem govoru pred angleškim parlamentom obrazložil, kako se je že nešteto krat v novi in stari historiji izkazalo, da so najboljši in najenostavnejši izhod iz gotovih neljubih prilik in slučajev našle baš ženske.

Še o transfuziji krvi

Nedavno se je pisalo o tem, da se potom transfuzije krvi lahko upliva tudi na duševno stanje bolnika. Pisec tega stoji na stališču, da se s prenosom krvi prenašajo tudi karakter onega, katerega kri se uporablja. Znani angleški zdravnik Geoffrey L. Reyno je napisal interesantno knjigo o delovanju prenosa krvi in dal nekemu novinarju o tem zanimive izjave.

V tej svoji izjavi on dvomi o zgoraj omenjenih zmožnostih. Pravi, da prenos krvi ni prav nič drugega, kot mešanje dveh kemičnih substanc, in da je popolnoma izključeno, da bi prenos krvi vplival tudi na značaj pacienta. Razen tega obstojajo le štiri velike skupine raznih vrst krvi, tako da je možnost prenosa karakterističnih svojstev skoraj neverjetna. Posebni znaki krvi so tako splošni, da se ne more potom preiskave ugotoviti, čigava je. Zato je tudi neupravičeno trditev, da bi se potom krvi lahko ugotovilo, kdo je oče gotovemu otroku. V tem oziru so se izvršili že mnogi poskusi, ali še nikoli niso prišli do končnih rezultatov.

V Londonu se je ustanovila v zadnjih mesecih posebna organizacija. Priglasilo se je namreč neverjetno mnogo dobrovoljcev, ki so pripravljeni biti na razpolago »Londonski družbi za transfuzijo krvi«. Na čelu te organizacije je Mr. Oliver, ki je dal iniciativo za nieno ustanovitev. Čim potrebujejo človeka za prenos krvi, se zdravniki obrnejo na udruženje — katerega člani so noč in dan v to svrhu na razpolago.

V Angliji se transfuzije krvi mnogo bolj poslužujejo kot v Evropi, ali samo v slučajih, če so bolniki slabokrvni ali pa če so izgubili mnogo krvi.

Sport

ISSK Maribor povabljen v Gradec.

Okrožni prvak bo v nedeljo, dne 19. t. m. gostoval v Gradcu. Odigral bo proti Grazer Sportklubu prijateljsko tekmo.

Plavalni miting na Sušaku.

V nedeljo se je vršil na Sušaku nacionalni plavalni miting, ki ga je priredil SK Viktorija.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

100 m dame hrbtno: 1. Wimmerjeva (Viktorija) 1:30.6; 2. Lampretova (Ilirija) 1:37.5. **100 m gospodje prosto:** 1. Wilfan (Primorje) 1:04.2; 2. Senjanovič (Jadran) 1:05.2. **50 m dame prosto:** 1. Rojetova (Viktorija) 36 sek.; 2. Županova (Viktorija) 38.8. **200 m gospodje prsno:** 1. Grkinič (Viktorija) 3:11; 2. Frankovič (Karlovac) 3:15.5. **200 m dame prsno:** 1. Bierova (Viktorija) 3:30.2; 2. Kaliternova (Jadran) 3:50.5. **100 m gospodje hrbtno:** 1. Wilfan (Prim.) 1:16.5; 2. Marčeto (Viktorija) 1:22. **100 m dame prosto:** 1. Lampretova 1:17.2; 2. Rojetova 1:23.4. **200 m gospodje prosto:** 1. Wilfan 2:28; 2. Senjanovič 2:30.8. **100 m gospodje prsno:** 1. Grkinič 1:27.7; 2. Frankovič 1:32. **Štabela 3×100 m dame (prsno, hrbtno, prosto):** 1. Viktorija 4:37; 2. Ilirija 4:47.

Madrid:Zagreb.

Dne 20. avgusta se bo vršila v Zagrebu medmestna tekma Madrid:Zagreb. **Prvenstvo LPP se prenese v Ljubljano?**

Po informacijah »Sportnega lista« je postalo negotovo, če se bodo mogle podsavezne tekme v plavalnem prvenstvu dne 25. in 26. t. m. izvesti na Mariborskem otoku, kakor je to iz propagandnih razlogov želel LPP. Mariborski član uprave LPP doslej namreč ni mogel doseči pri upravi kopališča na Mariborskem otoku pristanka na gotovo denarno odškodnino, ki jo LPP zahteva in brezpogojno potrebuje, ako hoče izvesti tekmovalne in nadaljevati svoj sezonski delovni program. Gre za znesek Din 3500.—, ki se bo po večini porabil za stroške neobhodno potrebnega razsodišča. Ako LPP v zadnjem hipu ne dobi povoljnega rešenja, bo premestil tekmovalna v Ljubljano.

Iz LPP.

LPP opozarja vse klube, da poravnajo vse obveznosti napram LPP najkasneje do 22. t. m. V nasprotnem slučaju se jih ne pripusti k podsavezni tekmovalni. Nadalje opozarja LPP, da je zadnji prijavni rok za podsavezno prvenstvo, ki se bo vršilo 25. in 26. t. m. v Mariboru ali eventuelno v Ljubljani, dne 22. t. m. opoldne.

Tour de France.

V skupinski klasifikaciji stojijo države tako-le: 1. Francija 183:43.37 (čas prevoženih devetih etap); 2. Belgija 183:53.05; 3. Nemčija 184:36.55; 4. Avstralija-Švica 184:42.23; 5. Italija 185:33.14.

SK Železničar, nogometni odsek.

V četrtek, dne 16. t. m. se vrši na igrišču važen sestanek vseh igralcev. Udeležba strogo obvezna. Načelnik.

Sokolstvo

Javna zahvala.

Sokolsko društvo Maribor-matica izreka prirčno zahvalo vsem gospem, gospodičam in gospodom, vsem sestram in bratom za prispevke in darila ter požrtvovalno pomoč, s katero so pomagali prilikom letošnjega župnega zletanja, da sta dosegla oba mu dodeljena šotorn jestvin prav lep uspeh. Zdravost!

M. Zevacco

V senci jezuita

Zgodovinski roman

157

»Razumem, sir...«

»Posebno, če najdete kako žensko!« je dodal kralj. »Za zdaj pa ukažite petdesetim svojim najboljšim jezdecem, da naj zajašejo, in razpošljite jih po vseh cestah, posebno pa po Pariški. Ukažite jim, da naj aretirajo vsakogar, moškega ali ženskega, ki ga dobe, da se oddaljuje od Fontenbloja... Ali ste razume-
te?«

»Da sir, toda če bi mi hotelo Vaše Veličanstvo odločneje označiti osebo, ki jo treba aretirati, bi mor-
da še lažje jamčil za uspeh.«

Franc I. se je obotavljal nekaj trenutkov.

»Ali poznate gospo Feronovo?« je rekel zdajci.

»Videl sem jo parkrat, sir.«

»Za njo gre... za njo najbolj! Gre pa tudi za dva pariška rokovnjača.«

»Za Manfreda in Lantnéja, sir?«

»Za njiju. Dober služabnik ste, Mongomeri. Daj-
te, hitite... zanašam se na vas...«

»Storiti hočem več, nego je v moji moči, sir!« je
vzkliknil gardni kapitan in odhitel sijočega se obraza,
dočim so mu sledili mnogi dvorjani z nevoščljivimi
pogledi.

Kralja pa so dana povelja nekoliko razvedrila. S
smehljajočim se obrazom se je obrnil proti svojim
molčečim dvornikom.

In takoj so se izpremenili nemirni in čemerni
obrazi v vesele, pogovori so obnovili svoj tek, in kralj
je stopal med skupinami, deleč ljubeznive besede.

Toda radost se je izpremenila v pravo navdu-
šenje, ko je objel Franc I. s pogledom ves krog svo-
jih plemičev in izpregovoril s povzdignjenim glasom:

»Gospodje, naš veliki lovec nam javlja deseter-
njaka. Jutri ga zatečemo, ako je božja volja. Vsak
naj se torej pripravi, zakaj žival jo je upihala že mar-
sikateri jati psov, tako da bo pravcata zmaga, ako
nam jutri ne uide.«

Veselo klicanje je pozdravilo to novico; kralj pa
je odšel počasi proti sobanam vojvodinje Fonten-
bloške.

Te sobane so ležale v levem krilu grada, bilo je
vsega skupaj kakih deset prostornih in bogato opre-
mljenih sob.

Bila je lepa predsoba, kjer je stražilo vojvodinji
v čast dvanajst halepartijev v paradi.

Bil je ogromen salon, kjer so se mudile častne
dame.

Bila je obednica, opremljena z nezastrižanim raz-
košjem, z visokimi policami, napolnjenimi z dragoce-
no posodo in razsvetljenimi zvečer z zlatimi kande-
labri.

In bila je spalnica, kjer je stala na odru, kakršne
imajo drugače samo prestoli, široka štirjaška poste-
lja — pravcato čudo umetnega rezbarstva.

Toda Žileta ni stopila nikoli v častni krasni salon.
Jedla je sama v majhni soboci, čisto v ozadju
stanovanja.

In v tej soboci je tudi spala.

Že prvi dan, ko je dospela v grad, je zahtevala,
da naj ji postavijo v to sobo navadno majhno postelji-
co, češ, da spi rajša na navadnem stolu kakor da bi
legla le enkrat v široko posteljo z baldahinom.

Morali so jo ubogati.

Žileta je izjavila tudi, da hoče jesti sama v tej
sobi, kamor ni pustila nikogar drugega, kakor eno
izmed služkinj.

Zahtevala je tudi, da naj ji napravijo na vrata
močan zaph, in zagrozila, da skoči skozi okno, ako
ji ne ugođe.

Slehera izmed teh zahtev je povzročila revolu-
cijo v malem svetu dvornih dam, ki so se kazala hu-
do škandalizirane.

Toda Žiletina volja je obveljala in tako je živela
v svoji mali sobici, katere edino okno je gledalo na
park.

Bila je še precej zavarovana proti neznanim ne-
varnostim, ki jih je slutila njena deviška natura. Ve-
lela si je bila prinesiti kolovrat in je predla, da se
razvedri.

Njeno žalostno jetniško življenje je bilo sila mo-
notono.

Čez dan je prišla sicer večkrat kaka častna dvor-
na dama vprašat gospo vojvodinjo, ali ne izvoli po-
slušati čitanja ali razgovarjati se s svojimi damami.

Toda gospa vojvodinja je odgovarjala redno, da
ima sama oči za čitanje in da jo razgovor z dvornimi
damami dolgočas, ker ga ne razume vedno.

Vsi ti odgovori in natvni obraz, s katerim jih je
dajala, so razburjali častitljivo družico, ki se je vselej
srdito poklonila in odšla nato, godrnjaje nerazločne be-
sede.

Edino Žiletino razvedrilo je bil tu in tam kak iz-
prehod po parku; da bi bila tem bolj sama, je vselej
počakala večera.

Toda storiti ni mogla niti koraka, da bi ji ne sle-
dili, s pretvezo, da jo morajo zabavati, ali pa, da ji iz-
kažejo dolžno čast.

Ko se je nekega večera izprehajala po drevoredu
ob visokovem parkovem zidu, jo je pogledal eden iz-
med stražnikov, postavljenih v odmerjenih razdaljah,
tako srepo, da se mu je Žileta približala.

Že večkrat se je bilo pripetilo, da je nagovorila s
par besedami enega izmed teh vojakov; ti razgovori
so se končali vedno s tem, da mu je stisnila v roko pest
drobiža.

Vse to je bilo seveda silen škandal v očeh dvornih
dam, ki so jo spremljale.

Ko je videla tisti večer Žileta, kakor srepo je gleda
stražar, je menila, da jo hoče prositi kake milosti, in je
stopila k njemu.

»Vi bi radi govorili z mano, kaj ne da?« je vprašala
s tisto milobo, ki ji je bila pridobila oboževanje teh
ubogih ljudi.

Stražnik se je naglo ozrl.

»Gospod Tribulet je v Fontenbloju,« je dejal s tihi
glasom.

Žileta je ušel vzklik in njene spremljevalke so pri-
skočile ravno v trenutku, ko je hotel vojak izpolniti
svoje razodetje.

Žileta je videla, da to še ni vse, kar ji ima pove-
dati.

Toda bilo je prepozno.

»Ali se je mož pokazal nesramnega?« je vzkliknila
prva častna dama. »Tako pokličem oficirja...«

»Nikakor ne!« je vzkliknila Žileta živo. »Napak
sem storila, da sem se prestrašila, ker sem mislila, da
padem. Nič drugega ni bilo!«

»Sicer pa,« je dodala babnica, »ako se poniža vi-
soka dama tako daleč, da govori vsaki etiketi v posmeh
prijazno s tole sodrigo, mora biti človek res pripravljen
na vse...«

Žileta je šla dalje, ozrši se na vojaka s pogledom,
ki je pomenil, da ga je razumela.

Ko se je prišla naslednji dan izprehajati v park, je
zaman iskala stražarja.

Isto se je zgodilo vse sledeče dni po vrsti.

Žileta je menila, da je nastal nemara kak sum proti
onemu vojaku, in je nehala hoditi v park, nadejaje se, da
se sumnja ta čas noliže.

A tista novica je bila silno presunila nj. dušo.

Treba si je predstaviti ves obup, ki se je skrivel
za njeno pritvorjeno brezbržnostjo, da si človek lahko
misli, s kakšnim veseljem je zaznala, da ni zapuščena,
da se brigajo zanjo in jo skušajo osvoboditi.

Takšno je bilo razpoloženje njenega duha, ko so f
prišli napovedat noset Njegovega Veličanstva.

Smrtna tesnoba je popadla Ž. čutila je, kako
ji je pobledeel obraz. Prvikrat odkar je bila v Fonten-
bloju, stala je v veliki sobi, kjer so se mudile častne
dame, ki so vstale in se poklonile ob njenem vstopu.

Tam so jo sprejeli s pomirila.

Ko je nastalo okrog nje molčanje, je dejala:

»Moja navzočnost naj vas ne moti; nadaljujte s
razgovori in opravila, kakor da me ni tukaj...«

»Etiketa to prepoveduje, madam,« je rekla najsta-

»Me s to tukaj v vaše počaščenje...«

»Recite mi, zato, da me stražite. Saj sam re-
ko, da je tukaj.«

To rekši je sedla k oknu in spustila svoj pogled na
mestu Fontenbloju, misli pa k Tribuletu in Manfredu,
dokler se ji niso obrnile k temu kralju, ki se je nazival
njenega očeta, pa ji je bil samo navaden lopov in ropar
svobode.

»Gospoda, kralj prihaja!« je zaklical glas v pred-
sobi.

Vstopil je Franc I.

Žileta se je ozrla z grozo, videč, da dame odhajajo
iz dvorane in zapirajo vrata za sabo.

»Sir!« je dejala z glasom, ki je trepetal bolj od o-
gorčenja nego od strahu, »dajte odpreti vrata, sicer za-
kričim in napravim tak škandal, da se ne boste nikoli
več upali stopiti v te prostore.«

»Pomirite se,« je dejal Franc I.

Potrkal je na mizo.

Vstopil je eden izmed njegovih plemičev.

»Čemu zapirate vrata?« je rekel kralj. »To je ne-
potrebno, saj ostanem samo par trenutkov pri gospe
vojvodinji.«

Nato se je obrnil k Žileti:

»Saj vidite Žileta, da vas ubogam. A zakaj mi za-
upate tako malo.«

Bilo je prvokrat, da jo je nazval kralj z njenim krst-
nim imenom »Žileta«.

Prej jo je nagovarjal vedno »dete moje.«

Povzel je:

»Ali hočete ostati vedno moja sovražnica? Kaj sem
vam storil, hudobnica?«

Žileta se je zdrnila od groze.

Glas Franca I. je bil ves izpremenjen. Zdaj je spet
spoznala glas moža, ki je bil udril v hišo pri Trahoariu
in jo poizkusil ugrabiti.

»Prišel sem,« je nadaljeval kralj, »da povprašam,
kako je vaše zdravje, Žileta... Vi bledite in hujšate,
ko se zapirate tako v svoje misli... Kadar me spo-
znate bolje, vam bo žal, da ste bili tako krivični proti
meni... Dokler pa ne pride to spoznanje, bi vas rad
vseeno nekoliko razvedril... Mislim, da bi priredil
veselico... a saj ste že večkrat pokazali, da ne ma-
rate krasiti naših veselice s svojo navzočnostjo... Jutri
priredimo torej lov... Ali hočete biti z nami?«

»Hočem, sir!« je odgovorila Žileta.

Franc I. je kar ostrmel.

»Ali res marate?«

»Maram sir: nikoli še nisem videla lova; zato me
bo veselilo...«

»Mati Božja! Torej sem vendar enkrat lahko vesel
po dolgem času! Torej sprejmete v resnici moje va-
bilo?«

»Da, sir!«

(Nadaljevanje v 16. št.)

Velecenjene gospo- dinje, ali že veste.

da dobite najboljše kvalitetno mleko v
stojnici oskrbnosti Hausampacher
pred mestnim magistratom, liter 100
Din 3.— Vse naše dojne krave so
pod stalinim zdravniškim nad-
zorstvom! Po molži mleko zelo ohla-
teno! Pri kuhanju se ne kisla 1394

Kopalne čepice

od Din 3.— naprej. Eksportna hiša
»Luna«, Maribor, Aleksandrova cesta. 1719

Profesor

poučuje srednješolce za popravne iz-
pite iz francoščine, latinščine, sloven-
ščine in nemščine. Marijina ulica 25,
pritličje. 1932

Rabljen avto in moto gumi plašče

kupuje v vsaki količini mehanična de-
lavnica Justin Gustinčič, Tattenbacho-
va ul. 14. 1566

Platovoz,

3000 kg nosilne moči, enovprežni ko-
lesel dobro ohranjen, nov voz za pre-
važanje mesa, ročni voziček na pere-
sa, dvigalo za vozove, plug in pribor
za 3 vodnjake ceneno na prodaj. La-
minger, kovač, Slovenska ulica 26. 2040

Kovčke za potovanje,

ročne torbice, aktovke, listnice, denar-
nice, nogometne žoge, nahrbtnike,
športne pasove itd. nudi v največji iz-
biri in najnižji cenli. Ivan Kravos, Alek-
sandrova 13. Maribor. 1856

Sami se prepričajte,

kako ceneno dobite aktovke, kovčke,
torbice, listnice, usnjate kovčke, kov-
čke za potovanje, preobleke, goblin
torbice, kovčke za kopanje, necesere
itd. v novo otvorenji torbarski delav-
nici, Kopališka ulica 2. Vsa ta dela se
izdelujejo v lastni delavnici. Popra-
vila se izvršujejo garantirano dobro,
točno in po najnižji cenli. Se priporoča
Karlo Josip, torbar, Maribor, Kopali-
ška ulica 2, Scherbaumov paviljon. 1798

Avto,

enq- in poltonski tovorni voz ugodno
na prodaj. Pekerska cesta 3, Studenci
pri Mariboru. 2037

Pozor!

Radi prodanega posestva imam na pro-
daj 5 polovnjakov dobrega vina. Vzo-
rec Meljska cesta 14. Macarol. 2041

zastopniki se sprejmejo

**Insertirajte
v
„Večerniku“**

Dober štedilnik

na prodaj. Vprašati Koroščeva 6, prit-
ličje. 2039

Sobo in črkostlikanje,

vedno najnovejši vzorci na razpolago.
Izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo
Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno
»Astoria«. X

Sanatorij v Mariboru

Gospiska ul. 49. Telefon 2358. Lastnik in vodja:
primarij dr. Cernič, specialist za kirurgijo

Sanatorij je najmodernejši urejen za ope-
racije in opremljen z zdravilnimi apa-
rati: višinskim solncem za obsevanje
ran, kostnih in sklepnih vnetij; toniza-
torjem za elektriziranje po poškodbah
in ohlapelosti čreves; diatermijo za elek-
trično pregrevanje in električno izžiga-
nje; žarnico »hala« za revmatična in
druga boleča vnetja; »enterocleaner«
lem za notranje črevesne kopeli pri za-
pekli, napihovanju in za splošni telesni
podvig. Dnevna oskrba prvi razred Din
120.—, drugi razred 75.—, tretji razr. 60.—